

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ทั้งด้านอุตสาหกรรมและด้านบริการ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานระดับพื้นฐาน ที่มีทักษะวิชาชีพในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิตแข่งกับตลาดต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงและความต้องการดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบต่อตลาดแรงงานเพราะขาดช่างฝีมือที่มีความชำนาญเพียงพอ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ การจัดการอาชีวศึกษาของประเทศ จึงมุ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และประกอบอาชีพอิสระได้อย่างแท้จริง (กรมอาชีวศึกษา, 2541 : 3)

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นหน้าที่หลักของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยมีวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำหน้าที่ผลิตนักศึกษาทางด้านวิชาชีพ ในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเพื่อให้นักศึกษาที่จบออกไป เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพ และมีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เป็นกำลังคนทางด้านอาชีพในฐานะ ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการและพัฒนาเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548 : 2) ในปัจจุบันเยาวชนและประชาชนทั่วไปให้ความนิยม และสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อทางด้านอาชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ และตลาดแรงงานทำให้ประชาชนทั่วไปมองเห็นคุณค่าของการศึกษาด้านวิชาชีพที่ช่วยให้มีงานทำ หรือประกอบอาชีพได้ผลดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในการฝึกอาชีพซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในด้านคุณภาพของตลาดแรงงานระดับช่างฝีมือที่มุ่งเน้นทักษะประสบการณ์ตรง ซึ่งการศึกษาดังกล่าว เรียกว่า อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocation Training : DVT) ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เพื่อให้

การเรียนการสอนการฝึกอาชีพของนักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตามความต้องการของสถานประกอบการ (พัชรี สว่างทรัพย์. 2538 : 1)

ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเริ่มจากกลุ่มอาชีพ หรือองค์การทางวิชาชีพที่อยู่ในสถานประกอบการต่าง ๆ มารวมกันกำหนดมาตรฐานอาชีพซึ่งหมายถึงสมรรถภาพของงานหลักและงานย่อยของแต่ละอาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วยเกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขตของงาน ความรู้ที่ต้องใช้และผลงานที่เป็นรูปธรรม เพื่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะได้นำมาพัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พุทธศักราช 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ผลิคนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน แต่เท่าที่ผ่านมาผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษายังมีคุณภาพไม่เป็นที่พอใจของสถานประกอบการ เนื่องจากสถานประกอบการต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของนักศึกษาในด้านความรู้พื้นฐาน ได้แก่ ความรู้ภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ รวมถึงความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาและการฝึกปฏิบัติงานให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันขันแข็ง มีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับตัวเข้ากับงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคน เพื่อออกสู่ตลาดแรงงานในระบบการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษายังขาดทักษะการทำงาน จึงไม่สามารถทำงานได้ทันที สถานประกอบการต้องทำการฝึกอบรมให้ความรู้ก่อนทำงาน อีกทั้งขาดระเบียบวินัยและความอดทนในการทำงานในสถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 23-27)

ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ และสร้างโอกาสให้นักศึกษาในสถานการณจริง อันจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงานในสถานประกอบการ โดยเน้นการให้ความรู้ทางด้านอาชีพเป็นหลัก ตามนโยบายของสถานศึกษาตามอัตราส่วนร้อยละห้าสิบของกำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในแต่ละปีจากสถานศึกษา รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือ ความรับผิดชอบร่วมกันและประสานผลประโยชน์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการอันจะส่งผลถึงระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการและส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เพื่อสนองความต้องการดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูประจำแผนกวิชาช่างโลหะการและทำหน้าที่ผู้ช่วยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรม มีความสนใจที่จะ

ศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคามที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามว่า มีความคาดหวังและมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาทั้งในด้าน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อยู่ในระดับใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยให้เอกชน รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจ เข้ามามีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือตามพันธกิจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสถานศึกษา เสริมสร้างความเชื่อมั่นในงานอาชีพ และความมั่นใจในการเลือกประกอบอาชีพแก่นักศึกษาอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคามที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามทั้งในภาพรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของสถานประกอบการในจังหวัดมหาสารคามที่มีต่อนักศึกษาฝึกงานวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามระหว่างเอกชนและรัฐบาลทั้งในภาพรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

สถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลมีความคาดหวังและมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังนี้

1. ประชากรตัวอย่าง

ประชากรตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้จัดการของสถานประกอบการ หัวหน้าหน่วยงานทั้งเอกชน และรัฐบาล ที่เป็นเครือข่ายการฝึกงานกับวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม จำนวน 106 แห่ง จำนวน 106 คน และเนื่องจากประชากรและตัวอย่างของสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลมีจำนวนใกล้เคียงกันการวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ว่า ประชากรตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1.1 ผู้จัดการสถานประกอบการเอกชน

2.1.2 หัวหน้าหน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังและความพึงพอใจ

3. สถานที่และระยะเวลาในการวิจัย

3.1 สถานที่คือ สถานประกอบการทั้งเอกชน รัฐบาล และรัฐวิสาหกิจใน
จังหวัดมหาสารคาม

3.2 ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบงาน คือการส่งนักศึกษาออกฝึกงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ของวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม ที่กำหนดในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พุทธศักราช 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน
2. ระเบียบข้อปฏิบัติของนักศึกษาฝึกงาน
3. หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกงาน
4. คุณลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ
5. การประเมินผลการฝึกงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษาฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม ประเภทช่างอุตสาหกรรมทุกสาขาวิชาชีพที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาล ในจังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 / 2549

2. สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่ที่นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม ประเภทช่างอุตสาหกรรมไปฝึกงานในภาควิชาปฏิบัติที่กำหนดใน โครงสร้างหลักสูตร ได้แก่

หน่วยงานของเอกชน และรัฐบาลในจังหวัดมหาสารคาม

3. สถานประกอบการเอกชน หมายถึง สถานประกอบการของเอกชนที่รับนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามในภาคเรียนที่ 2 / 2549

4. สถานประกอบการรัฐบาล หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจที่รับนักศึกษาฝึกงานจากวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามในภาคเรียนที่ 2 / 2549

5. ความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่กำหนดหรือสิ่งที่คาดการณ์เอาไว้ว่าจะทำได้ในระดับที่บุคคลนั้นพึงปรารถนา

6. ความคาดหวังที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน หมายถึง ความต้องการของสถานประกอบการทั้งของเอกชนและรัฐบาล ที่คาดว่าจะได้รับจากนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามที่ออกฝึกงานทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน 2) ระเบียบข้อปฏิบัติของนักศึกษาฝึกงาน 3) หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกงาน 4) คุณลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ และ 5) การประเมินผลการฝึกงาน

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจ ที่ดี ที่ชอบหรือมีเจตคติที่ดีอันเกิดจากการตอบสนองความต้องการ ในปัจจัยต่าง ๆ

8. ความพึงพอใจที่มีต่อนักศึกษาฝึกงาน เป็นความรู้สึกที่ดี ที่ชอบใจ พอใจของสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาล ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคามที่ออกฝึกงานทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน 2) ระเบียบข้อปฏิบัติของนักศึกษาฝึกงาน 3) หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกงาน 4) คุณลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ และ 5) การประเมินผลการฝึกงาน

9. ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลจะต้องมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพเฉพาะสาขา มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบในงาน รักงาน พอใจงานที่ทำ มีค่านิยมที่ดีต่อการทำงาน มีสัมมาคารวะ มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีการทำงานร่วมกับคนอื่น และ มีความเอาใจใส่

10. ระเบียบข้อปฏิบัติของนักศึกษาฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลจะต้องตรงต่อเวลา มีความเสียสละ มีความซื่อสัตย์ปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลา มีความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและคำสั่งอย่างเคร่งครัดและมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้

11. หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลจะต้องเข้ารับการฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามงานที่ได้รับมอบหมาย ให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ดูแลรักษาเครื่องมือเครื่องจักรที่อยู่ในความรับผิดชอบ รักษาความลับของสถานประกอบการ และยอมรับคำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนจากผู้คุมการฝึก

12. คุณลักษณะของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ หมายถึง นักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลจะต้องมีความสุขุมและควบคุมตนเองในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีวาจาสุภาพเรียบร้อย มีความรู้ทักษะในการจัดระบบงาน สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติได้ มีความสามารถในการทำงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสุขุมรอบคอบ มีความช่างสังเกต มีความรู้และทักษะในการใช้งานภาษาอังกฤษ มีความรู้และทักษะในการใช้งานคอมพิวเตอร์ มีความเชื่อมั่นในตนเองและงานที่ทำ มีความรู้และทักษะหลายด้านครบวงจร ได้แก่ ผลิตได้ จำหน่ายได้ เสนอความคิดที่เป็นเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่องาน มีความรู้และทักษะด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องจักร

13. การประเมินผลการฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการของเอกชนและรัฐบาลจะต้องตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานตามคำสั่งและวางตนอยู่ในระเบียบวินัยสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการทำงานได้ดี มีความตั้งใจ ขยัน อดทนในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนด มีความรอบคอบในการทำงาน รู้จักใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้องและมาปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อสนเทศสำหรับสถานศึกษาในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนานักศึกษาที่ออกฝึกงานกับสถานประกอบการ
2. เป็นข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนสำหรับครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อสนเทศในการวางแผน พัฒนาการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับสถานประกอบการมากยิ่งขึ้น

4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ทั้งในด้านวิชาการและ
ด้านการประกอบอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY